

videtur: ita in eo qui xpm imitat opera xpi apparet. Per hoc ergo induimur arma lucis: quoniam induimus xps. Tertio exponit quod dixerat. Sicut in die honeste ambulemus: per hoc quod subdit. Et carnis curam ne feceritis in desiderijs. In hoc enim pulchritudo honestatis consistit: ut homo spiritum preferat carni. supra. 8. Debitorum sumus non carni ut secundum carnem vivamus. Sed notandum quod non dicit simpliciter carnis curam ne feceritis: quoniam quilibet tenetur: ut carnis curam gerat ad sustentandam naturam. secundum illud eph. 2. Nemo unquam carnem suam odio habuit: sed nutrit et fovet etc. Sed addit in desiderijs: ut scilicet inordinata carnis desideria. id est concupiscentias non sequamur. Unde dicitur Gal. 5. Spiritu ambulate et desideria carnis non perficietis.

CAPI. XIII.

Infirmum autem in fide assumite non in discepcionibus cogitationum. Alius enim credit se manducare omnia. Qui autem infirmus est olus manducet.

Is qui manducat non manducate non spernat: et qui non manducat: manducantem non iudicet. Deus enim illum assumpsit. Tu quod es quod iudicis alienum servus: domino suo stat aut cadit. Stabit autem. potes est. n. deus statuere illum. Nam alius iudicat dies inter diem: alius autem iudicat omnem diem. Unusquisque in suo sensu abundet. Qui sapit diem: domino sapit: et qui manducat domino manducat. Gratias enim agit deo. Et qui non manducat: domino non manducat: et gratias agit deo. Nemo enim nostrum sibi vivit: et nemo sibi moritur. Siue enim vivimus: domino vivimus: siue morimur: domino morimur. Siue ergo vivimus siue morimur domini sumus. In hoc. n. xps mortuus est et resurrexit: ut vivorum et mortuorum dominus esset. Tu autem quid iudicis fratres tuos: aut tu quare spernis fratrem tuum? Quis enim stabimus ante tribunal christi. Scriptum est enim vobis ego dicit dominus: quoniam mihi flectet omne genu. et omnis lingua confitebitur deo. Itaque unusquisque nostrum pro serationem reddet deo. Non ergo amplius invicem iudicemus.

Postquam apostolus ostendit quomodo aliquis debeat perfectus fieri. h. ostendit quomodo perfecti debeant se habere ad imperfectos. Et primo ostendit quod non debent eos scandalizare vel iudicare. Secundo ostendit quomodo debent eos sustentare. 15. cap. ibi. (Debemus autem nos firmiores etc.) Circa primum duo facit. Primo prohibet inordinata iudicia. Secundo prohibet infirmorum scandala ibi. (Sed hoc iudicare magis etc.) Circa primum tria facit. Primo proponit ammonitionem. Secundo exponit eam ibi. (Alius enim etc.) Tertio rationem assignat ibi. (Deus enim etc.) Circa primum considerandum est quod in primitiva ecclesia aliqui ex iudeis conversi ad christum credebant legalia cum evangelio esse servanda: ut patet act. 15. Et hoc apostolus vocat infirmos in fide christi quasi nondum perfecte credentes quod fides christi sufficiat ad salutem: perfectos autem vel firmos in fide vocat eos quod fide christi sine legalibus credebant esse servanda. De vtriusque tamen erant aliqui inter fideles christi. Alloquitur ergo apostolus perfectos in fide dicens. Dixi quod debetis induere iesum christum. Assumite autem. i. affectu charitatis vobis coniungite ad supportandum infirmum in fide sicut

expositum est. de quo potest intelligi illud sap. 9. infirmus homo et exigui temporis et minor ad intellectum iudicij et legum. infra. 15. Suscipite invicem sicut et christus suscepit vos. Ec. 29. Propter mandatum assume pauperem. Et hoc non in discepcionibus cogitationum. id est non disceptando pro hoc quod unus est alium cogitat: dum scilicet illi qui legalia servabant iudicabant tanquam transgressores eos qui non servabant. Et illi qui non servabant tendebant tanquam errantes et ignorantes qui servabant supra. 2. Cogitationum invicem accusantium aut defendentium etc. Deinde cum dicit. (Alius enim etc.) Exponit quod dixerat. Et primo ostendit qui sunt infirmi in fide. Secundo ostendit quomodo sint discepcionibus cogitationum vitade. ibi. (Is qui manducat etc.) Circa primum considerandum est quod inter ceteras legales observantias una erat discretio ciborum pro aliquos cibos in lege prohibitos: ut patet leuit. 11. et hac quidem observantia quotidie erat vitandum vel non vitandum. Et ideo de hoc mentionem fecit specialiter apostolus dicens. Alius enim qui. s. est perfectus in fide credit se posse licite manducare eo quod non reputat se astrictus ad legales observantias. Mat. 15. Quod intrat in os non coinquinat hominem. i. thi. 4. Omnis creatura dei bona et nihil reijciendum etc. In veteri autem lege prohibebantur aliqui cibi: non quod naturaliter essent immundi. Sicut enim in vobis hoc nomen stultus significat aliquod malum quibus hoc nomen sit bonum. Ita in rebus quoddam animal bonum est secundum naturam: sed significatione est malum sicut porcus qui significat immunditiam. Et ideo prohibitus est antiquis usus illarum carniarum: ut significaret in eorum vitiatione vitatio immunditie. Tota enim veteris populi vita figurata erat: ut Aug. dicit in libro de fastiis. Veniente autem christo qui est vitas cessaverunt figure. Subdit autem quantum ad infirmum. (Qui autem infirmus est olus manducet). Quasi dicat. Illis cibis vitatis quibus non occurrit aliquod immundum in lege prohibendum. In singulis enim generibus animalium puta terrestribus volatilibus et aquaticis quedam genera erant excessiva: et quedam prohibita: sed in herbis et arboribus nihil erat prohibitu: ut patet leuit. 11. et huius potest esse ratio duplex. Una est quod terre nascentia fuerunt a principio excessiva homini ad edendum secundum illud gen. 1. Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram et universa ligna que habent in semetipsis sementem generis sui: ut sint vobis in escam. Sed post diluivium primo legitur concessus carniarum usus. Unde dicitur Gen. 9. Quasi olera virentia tradidi vobis omnia: scilicet animalium genera. Alia ratio est: quod prima prohibitionem de abstinentia a quibusdam terre nascentibus homo in paradiso transgressus fuerat: ut patet gen. 3. et pro hoc non erat ei similis prohibitio iteranda. Sed cum legalia cessaverunt in christi passione videtur quod inconuenienter apostolus infirmis in fide permittat quod a cibis prohibitis in lege abstineant: quod nunc in christianis non sustinetur ab ecclesia. Sed distinguendum est triplex tempus. secundum Aug. quantum ad legalia. Primum est tempus ante passionem christi in quo legalia suum robur obtinebant quasi adhuc viventia. Secundum autem tempus est post passionem christi ante divulgationem evangelij. In quo quidem tempore legalia mortua erant: quod nullus ad ea tenebatur: nec observata aliquid proferebantur aliqui nondum tamen erat mortifera: quod sine peccato poterant indei ad christum conversi legalia observare: et pro hoc tempore loquitur hic apostolus. Tertium autem tempus est post divulgationem evangelij in quo legalia non solum sunt mortua: sed mortifera: ut quisquis ea servet peccet mortaliter. Exponit autem et aliter in glosa: ut dicat infirmus qui est ad lapsum vitiorum carnalium pronus: et huic consulendum est quod comedat olus. i. tenues et aridos cibos qui non sunt fomentum vitiorum: et abstineat ab illis quibus excitatur libido. Sed alius qui est fortior credit se absque periculo omnia manducare. Et hec omnia apparet. Mat. 9. inter discipulos christi qui non ieiunabant tanquam pharisaei

in presentia xpi. et discipulos iohannis baptiste qui ieiunabant. Unde et penitentiam agentes a quibusdam cibis abstinere non propter eorum imudiciam. sed ad libidinem refrenandam.

Deinde cum dicit. (Isa. 9. manducat etc.) Exponit quomodo sunt vitandae disceptationes cogitationum: et primo quantum ad perfectos dicens. (Isa. 9. manducat). scilicet cum secura conscientia omnia vel etiam sine periculo libidinis non spernat non manducant. scilicet idifferenter omnia tanquam infirmus in fide vel quasi primum ad vitia Esa. 33. Uel qui spiritus nonne et ipse sperneris? Luc. 10. Qui vos spernit me spernit. Secundo loquitur quantum ad infirmos dicens. Et qui non manducat. scilicet idifferenter omnia vel quod est infirmus in fide de quo loquitur apostolus vel etiam: quod primum est ad libidinem non iudicet manducantem. scilicet idifferenter omnia quasi transgressores legis vel quasi in libidine precipite Mat. 7. Nolite iudicare: et non iudicabimini. scilicet. Inexcusabilis es o homo omnia quod iudicas.

Deinde cum dicit. (Deus. n. illum assumpsit etc.) Assignat tres rationes pro quibus debemus a falso iudicio abstinere. Secunda ponitur ibi. (Suo domino etc.) Tertia ibi. (Tu autem quod iudicas etc.) Prima ratio sumitur ex auctoritate iudicantis. Unde primo ostendit hanc auctoritatem deo competere. Secundo excludit quod iudicium ad homines non pertinet ibi. (Tu quis es etc.) Dicit ergo primo. Recte dictum est quod qui non manducat manducantem non iudicet. Deus. n. assumpsit illum. scilicet in seruio a se iudicandum. facti. ii. Assumpsit mihi duas vestras. i. duos populos. ps. Assumpsit me de aquis multis. Ille autem qui assumit ad superioris iudicium non debet ab inferiori iudicari. Et ideo concludit. Tu quis es id est cuius auctoritatis vel virtutis es quod iudicas alienum seruuum id est primum tuum quod est seruus dei. Requirit. n. in iudicante auctoritas sed illud Exo. 2. Quis constituit te principem et iudicem super nos. Et Luc. 12. Quis me constituit iudicem aut diuisorem super vos. Sed ex hac ratione sequi videtur hominis iudicium de alio homine esse illicitum. Sed dicendum est quod in terminis hominis iudicium licitum est in quantum agit auctoritate concessa diuinitus. Unde dicit de utro. i. Audite illos et quod iudicium est iudicatum. Et postea sequitur. Quia dei est iudicium. i. auctoritate diuina agitur. Si quis vero velit sibi usurpare iudicium super ea que non sunt ei diuinitus concessa ad iudicandum est iudicium temerarium: sicut si quis iudex delegatus a papa vellet in iudicando transgredere mandati fines. Deus autem soli sibi reseruauit iudicare occulta que precipue sunt cogitationes cordium et futura. Et ideo si quis iudicare presumpserit est temerarium iudicium. Unde Augustinus dicit in libro de sermone domini in monte. In his duobus temerarium est iudicium: cuius incertum sit quo modo quod factum sit. vel incertum qualis futurus sit qui nunc sit bonus vel malus manifeste apparet.

Deinde cum dicit. (Suo domino stat aut cadit etc.) Ponit secundam rationem quam quidem sumitur ex fine meriti vel demeriti. Posset aliquis dicere quod licet homo non habeat iudicariam auctoritatem: tamen intrinsece se debet iudicio alterius propter damnum vel fructum qui inde puenit. sed apostolus ostendit hoc ad deum magis quam ad homines pertinere. Et sic est propter hoc debemus deo primo iudicia relinquere: nisi in quantum vice ipsius fungimur in iudicando pro auctoritate nobis commissa. Circa hoc tria facit. Primo proponit quod intendit. Secundo exemplificat ibi. (Nam alius iudicat etc.) Tertio probat propositum ibi (Qui sapit die etc.) Circa primum duo proponit. Primo quod quicquid circa homines accidit ad deum pertinet cum dicit. Suo domino stat. scilicet recte agendo. ps. Stantes erant pedes nostri in atris tuis hierusalem. Aut cadit. scilicet peccando. Amos. 5. domus israel cecidit et non adiciet ut resurgat. Ponit autem sub distinctione. stat aut cadit propter incertitudinem: quod multi videntur cadere qui stant: et e converso secundum illud Ecc. 8. vidi impios sepultos qui cum adhuc viuerent in loco sancto erant et laudabantur in ciuitate quasi iustorum operum. Loquitur autem hic apostolus secundum similitudinem hominis serui ad cuius dominum pertinet omne quod circa seruum agit.

Nec intelligendum est quod deo aliquid proficiat vel noceat si homo stet aut cadat. Dicitur. n. Job. 35. Si peccaueris quod ei nocebis. porro si iuste egeris quod ei donabis. Sed quantum ad homines quod iuste agimus ad gloriam dei spectat Mat. 5. Ut videant opera vestra bona et glorificent patres vestros qui in celis est. Quod autem cadimus peccando est hominibus occasio blasphemandi deum supra. z. Nomen dei propter vos blasphematur inter gentes. Uel quod dicit. Suo domino stat aut cadit exponendum est in iudicio domini sui. i. cor. 4. Qui iudicat me dominus est. Secundo ostendit quod si cadit ad deum pertinet dicere. (Stabit autem.) Quasi dicat. Et si aliquis nunc cadat pro peccato tamen potest esse quod itez stabit. Et hoc omnino implebitur si est predestinatus. ps. Nihil quod dormit non adiciet ut resurgat Mich. 7. Ne leteris inimica mea: quod cecidi resurgas. Et propter hoc si videmus aliquem manifeste cadere non debemus eum despiciere temerarie iudicando de eo quod nunquam resurget: sed magis debemus presumere quod itez stabit non ex consideratione conditionis humane: sed considerando virtutem diuinam. Unde cum dicit. Potest esse deus statuere illum propter eius bonitatem: presumere debemus quod itez statuet eum. Ecce. 3. Ingressus est in me spiritus et statuit me. scilicet. pedes meos sic et. scilicet. dictum est. Si non permanserit in incredulitate iserent. potest esse. n. deus itez iserere illos.

Deinde cum dicit. (Nas alius iudicat etc.) Exemplificat quod dictum est. et primo proponit diuersitatem humane sententie dicens. Ideo dico quod suo domino stat aut cadit. Nam alius iudicat inter diem et iter diem. id est iudicat iter unum diem et alius iter. scilicet. vno die abstineat: et non alio. Quod quidem videtur pertinere ad infirmum in fide qui reputat adhuc legalia esse obseruanda. Dicitur enim leuit. 24. Decimo die mensis septimi dies expiationum erit affligetisque aias vestras in eo. Et iudith. 8. Dicitur quod iudith ieiunabat omnibus diebus vite sue preter sabbata et neomenias: et festa domus israel. Alius autem iudicat omnem diem idifferenter esse obseruanda quantum ad ieiunia legis quam iam cessauerunt. Unde si videtur pertinere ad eum qui est perfectus in fide. ps. propter singulos dies benedicas tibi. Potest et referri ad abstinentias que fiunt contra cibum vel vino abstinere quod omnino die aliqui vacant: puta qui perpetuo a carnibus vel vino abstinere vel ieiunant. quodam autem interpositis diebus abstinere: et ab abstinentia cessant secundum illud Ecc. 3. Omnia tempus habent.

Secundo ostendit omnia hec posse ad dei gloriam pertinere dicens. Unusquisque in sensu suo abundet id est suo sensui dimittat. Abundare. n. in sensu suo est sensum suum sequi. Ecc. 15. Deus ab initio constituit hominem et reliquit illum in manu consilii sui. Uel in sensu suo: id est secundum sensum suum studeat abundare ad gloriam dei. secundum illud. i. cor. 14. Ad edificationem ecclesie querite ut abundetis. Sed hoc videtur locum habere in his qui non sunt secundum se mala. In his autem que sunt secundum se mala non est homo suo sensui relinquendus. Quod autem aliquis iudicet diem inter diem. videtur esse secundum se malum secundum primam expositionem. Dicitur enim gal. 4. Dies obseruatis et menses et tempora et annos. timeo ne sine causa laboraueris in vobis. Et loquitur ad litteram de his qui dixerunt dies obseruandos secundum ceremonias legis. Sed dicendum quod apostolus hic loquitur secundum tempus illud in quo iudeis ad fidem conuersis licitum erat legalia obseruare ut dictum est sed quantum ad secundam expositionem videtur esse illicitum quod dicit. Alius iudicat omnem diem. Sunt enim quidam dies in quibus non est licitum ieiunare. Dicit enim Augustinus in epistola ad casulanum. Quisquis diem dominicum ieiunio decernendum esse putauerit non pro scandalo erit ecclesie. Nec immerito. Illis enim diebus quibus nihil certi statuit diuina scriptura mos populi dei: et instituta maiorum pro lege tenenda sunt. Et in decretis dicitur di. 30. Si quis presbiter propter publicam penitentiam a sacerdote acceptam absque alia necessitate die dominica pro quadam religione ieiunauerit sicut manichei anathema

fit. Sed intelligendū est q̄ hic ap̄tus loquitur q̄tum ad illas abstinētiā q̄ quolibz die licite fieri possunt absq̄ dissonantia cōis cōsuetudis vel eoz q̄ sunt a maioribus instituta.

¶ Deinde cū dicit. (Qui sapit diem rē.) Probat p̄positū q̄. s. vnusq̄q̄ suo dño stat aut cadat: r̄ hoc tripliciter. p̄mo per actū fidelium. Sc̄do per intentionem eoz ibi. (Nemo eniz vestrū rē.) Tertio p̄ eoz cōditionē ibi. (Siue ḡ viuimus siue morimur rē.) Probat ergo p̄mo q̄ vnusq̄q̄ fideliz suo dño stat aut cadit per hoc q̄ de oibus que fecit s̄z suā p̄scientiā gratias agit deo. Unde dicit. Qui sapit diem vt. s. vno die abstineat r̄ alio die ab abstinētia cesset dño sapit. idest ad reuerētiā dei cibos discernit. sicut etiā nos discernimus vigilias festozum in quibus ieiunamus a diebus festis quibz ieiunium soluimus propter reuerentiam dei. Ecc. 33. Quare dies diem superat. r̄ itez. Lux lucem. Deinde loquitur q̄tum ad illos q̄ iudicant oēm diē. quoz qdam oī die a ieiunio cessabāt. sicut d̄ Mat. 9. q̄ discipuli xpi nō ieiunabāt. Unde dicit. Et q̄ manducat. s. oī die dño manducat. i. ad gloriā dñi. qd̄ per hoc patet. Gratias. n. agit deo. s. de cibo assumpto. i. tbi. 4. Abstinerē a cibis quos deo creauit ad percipiēdum cum gratiaz actione fidelibz. ps. Edent pauperes r̄ saturabunt rē. Ulterius quātū ad eum q̄ sic iudicat oēm diem. vt. s. oī die abstineat. subdit. Et qui nō māducatur. i. abstinēt oī die dño. i. ad honozes dñi nō māducatur. Et hoc p̄z p̄ hoc q̄ gratias agit deo q̄ sibi dedit voluntatem r̄ virtutem abstinēdi. i. thes. vltimo. In oibus gr̄as agite. Sed qd̄ hic dicit ap̄tus de his q̄ oī die vel abstinēbāt vel ab abstinētia cessabāt debet intelligi q̄tum ad illud tēpus in quo hoc nō erat contrarium statutis maiorz nec cōi consuetudini populi dei.

¶ Deinde cū dicit. (Nemo eniz vestrū sibi viuūt rē.) Probat idem ex intentione fidelium. Et p̄mo excludit iordina tam intentionez dicēs. Recte dico q̄ vnusq̄q̄ dño suo stat aut cadit. Nemo. n. nostrū viuūt vel nāli vita vel spirituali de qua d̄ abac. 2. Iustus aut̄ meus ex fide viuūt sibi. idest p̄pter seipsum: qz hoc esset frui seipso. i. cor. 1. 10. Nō querēs qd̄ mibi vtile. ps. Nō nobis dñe nō nobis rē. vel sibi. idest fm̄ suā regulā sicut q̄ dicūt sap. 2. Sit fortitudo nostra lex iusticie. vt̄ sibi idest suo iudicio. i. cor. 4. Sed neq̄ me ip̄z iudico. Et nemo moritur. s. morte corporali vel morte spiritali peccando. vel etiā morte spiritali qua quis morit̄ vituz: puta in baptismo fm̄ illud supra. 6. Qui mortuus est iustificatus est a peccato. Vel sibi idest suo iudicio vel p̄ seipsum aut suo exemplo. sed exemplo xpi moritur aliquis a vituz. Ro. 6. Quia enim mortuus est peccato mortuus est s̄z r̄ ifra. Ita r̄ vos existimate vos mortuos esse peccato.

¶ Secūdo ostendit qualis sit recta itentio fidelium dicēs. Siue enim viuimus vita corporali dño viuim⁹. i. ad gloriā dñi. Siue morimur morte corporali dño morimur. idest ad honozem dñi. phil. 1. Magnificabit̄ xps in corpore meo siue p̄ mortē siue per vitaz. Vel sic exponatur qd̄ dicit dño idest iudicio dñi qui constitutus est a deo iudex viuoz r̄ mortuoz. vt dicitur act. 10.

¶ Deinde cū dicit. (Siue ergo viuimus rē.) Ostēdit p̄positum ex conditione fidelium. Et p̄mo cōcludit ex premisis fideliz. s. q̄ nō sunt sui: sed alterius. Illi enim q̄ sui sunt sicut liberi homines sibi viuunt r̄ sibi moriunt̄. Quia ergo dictum est qd̄ fideles nō sibi viuunt aut moriunt̄: sed dño: cōcludit sic. Siue ergo viuimus siue morimur dñi sumus: quasi serui eius qui habet potestatem vite r̄ mortis. i. cor. 7. Precio empri estis r̄ nolite fieri serui. Empri enim estis precio magno. i. pal. 13. Tui sumus o dauid r̄ tecū filij ysai. Secūdo assignat cām huius cōditionis dicēs. (In hoc eni xps mortuus ē r̄ resurrexit) idest hoc adept⁹ est sua mortē vt viuozū dominaret̄ qz resurrexit vitā nouā r̄ p̄petuaz

inchoando. Et mortuoz: qz mortem nostrā moriendo destruxit. z. cor. 5. Pro q̄bus mortuus est xps vt q̄ viuunt iā nō sibi viuunt: sed ei q̄ p̄ eis mortuus est r̄ resurrexit. Sic igitur per oia predicta ap̄tus p̄bauit q̄ vnusq̄q̄ suo dño stat aut cadit per hoc. s. q̄ fideles gratias agunt deo r̄ q̄ dño viuunt r̄ moriunt̄: r̄ q̄ dñi sunt r̄ in morte r̄ in vita.

¶ Deinde cū dicit. (Tu aut̄ qd̄ iudicas rē.) Ponit tertiaz rōnem que sumitur ex futuro iudicio. Et circa hoc tria facit. p̄mo p̄ponit superfluitatem presentis iudicij dicēs. Tu autem qd̄ iudicas idest quā utilitate vel necessitate iudicas fratrem tuuz temerarie de occultis que tuo iudicio nō sunt p̄missa: Aut tu alius q̄ iudicaris quare spernis fratrem tuū p̄ nullo reputans ab eo iudicari: Mat. 23. Quare despiciit vnusq̄q̄ fratrem suū. Secūdo premitit futurū christi iudicij. Quasi dicat. Recte dico q̄ iudicas qz nō debes timere q̄ absq̄ iudicio remaneat. Omnes enim stabimus ante tribunal christi. Dicitur aut̄ tribunal xpi eius iudiciaria potestas. sicut r̄ Mat. 25. dicit. Cū venerit filius hominis in maiestate sua tunc sedebit super sedē maiestatis sue. Dicit aut̄ omnes stabim⁹ quasi iudicandi tam boni q̄ mali q̄tum ad remunerationem vel punitionē. z. cor. 5. Omnes nos manifestari op̄z ante tribunal xpi vt referat vnusq̄q̄ p̄pria corporis. put̄ gessit siue bonum siue malum. Sed quantū ad discussionem nō omnes stabunt vt iudicandi: sed quidam cōsedebunt vt iudices Mat. 19. Sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus israhel. Tertio ibi. (Scriptum est enim rē.) Probat qd̄ dixerat r̄ p̄mo inducit auctoritatem. Secūdo infert cōclusionēz ibi. (Itaqz vnusq̄q̄ rē.) Dicit ergo p̄mo. dictum est q̄ omnes stabimus ante tribunal xpi. r̄ hoc patet per auctoritatem sacre scripture. Scriptum est enim. Esa. 45. Viuo ego dicit dominus qm̄ mibi flectetur omne genu: r̄ omnis lingua cōfitebitur deo. Littera nostra sic habz. In memet ipso ego iurauit: qz mibi curuabit omne genu: r̄ iurabit oīs lingua. Tria autem i his verbis ponunt̄. p̄mo quidem iuramentum qd̄ iterdum in verbis dei ponitur ad ostēdēdum id qd̄ dicitur firmum esse imutabilitatem diuini cōsili: nō autem esse mutabile sicut ea que p̄nunciant̄ fm̄ causas inferiores vt p̄phetia cōminatōis. Unde dicitur in ps. Iurauit dominus r̄ nō penitebit eum. Domies aut̄ vt apostolus dicit Deb. 6. per maiorē sui iurant. Quia vō de⁹ nō habet maiorē in quo maior firmitas consistat veritatis per seipsum iurat. Ipse autem est ipsa vita r̄ fons vite: r̄ ideo forma iuramēti domini ē. Viuo ego. Quasi dicat. Iuro per vitaz qua ego singulariter viuo. Secūdo p̄nunciatur subiectio cōmunis creature ad xpm̄ cū dicit̄. Quoniam mibi. s. christo flectetur omne genu. In quo designatur perfecta subiectio rationalis creature ad christuz. Solent enim homines in signum subiectionis maioribus flectere genua. Unde phil. 2. dicitur. In nomine iesu oē genu flectatur celestium terrestrium r̄ infernoz. Tertio p̄nunciat fidei cōfessionem qua omnes gloriā xpi confitebuntur. Unde sequitur. Et omnis lingua cōfitebitur deo idest confitebitur christum esse dominuz fm̄ illud phil. 2. Omnis lingua confiteatur: qz dominus noster iesus christus in gloria est dei patris. Omnis autem lingua intelligi potest expressio cognitionis siue hominum siue angeloz. Hoc autem impletur nunc in hac vita nō quantum ad singulos homines: sed quantum ad genera singuloz. De quolibet enim genere hominum nūc aliqui christo subyciuntur r̄ ei confitentur per fidez: sed in futuro iudicio omnes r̄ singuli ei subycientur. boni quidem voluntarie: mali autem iuiti. Unde dicitur Deb. 2. In eo q̄ ei omnia subiecit nihil dimisit non subiectus ei: nunc autem nec dum videmus omnia subiecta ei.

Deinde cum dicit. (Itaq; vnusq; rē.) Infert conclusio-
nem ex dictis. Et pmo cōclusionem itentam ex eo q; ine-
diate dixerat dicens. Itaq; ex quo xpo flectet omne genu
vnusq; nostrū p se reddet rōnem deo. s. ante tribunal xpi
Mat. 12. De oī verbo ocioso qd locuti fuerit hoies reddet
deo rōnē in die iudicij. Et. is. Assimulatū est regnū celoz
homini regi q; voluit rōnē ponere cū seruis suis. (S; vī
q; nō qlibet p se rōnē reddet per se vnus p alio. Deb. vltio
Obedite prepositis vestris r; subiacece eis. Ipsi. n. peruigi-
lant quasi rōnem redditori p aīabus vestris. Sed dicen-
dum q; in hoc ipso q; prelati p alys rōnem reddēt: reddēt
rōnes p suis actibus quos circa subditos agere debuerūt.
Si. n. fecerūt qd ppetebat eoz officio nō eis imputabit si
subditi pereāt. Imputaret aut eis si negligeret facere qd
eoz officium regrebat. Unde dī Ecē. 3. Si dicente me ad
impū morte morieris: nō annūciaueris ei. Ipe in inigrate
sua moriet. sanguinē aut eius de manu tua requirā. Si au-
tem tu annūciaueris impio: ille nō fuerit conuersus: ipse
quidem in inigrate sua moriet. tu aut aīaz tuam liberaſti.
Secūdo ifert cōclusionē pncipaliter itentā in tota pcedē-
ti parte dicēs. Nō ergo amplius iuicem iudicemus. s. teme-
rario iudicio: qd includitur rationib; supradictis. i. cori. 4.
Nolite ante tempus iudicare rē. **Lectio. II.**

Sed h iudicate magis ne ponatis offē-
diculum fratri vel scandalum. Scio
r; confido in domino iesu. quia nihil
omune per ipsuz nisi ei qui existimat
quid cōmune esse: illi cōmune est. Si
eniz ppter cibum frater tuus contristatur iam
nō fm charitatez ambulas. Noli cibo tuo per-
dere p quo xps mortuus est. Nō ergo blasphe-
metur bonum nostrum. Non est eniz regnum
dei esca r; potus. sed iusticia r; pax gaudium in
spiritu sancto. Qui enim in hoc seruit christo:
placet deo r; pbatus est hominibus. Itaq; que
pacis sunt sectemur: r; que edificationis sunt i-
uicem custodiamus. Noli propter escam de-
struere opus dei.

Postq; apostolus phibuit humana iudicia: hic phibet
scandalū pxiomoz: r; circa hoc tria facit. pmo pponit qd
itēdit. Secōo manifestat ppositū ibi. (Si eni pp cibū rē.)
Circa pmi pponit tria. pmo. n. docet scādala esse vitan-
da dicēs. Dixi q; nō iudicetis inuicē: sed vnusq; de suis
actibus iudicare debet ne sint in scādalum alioz r; hoc est
qd dicit. Sed hoc iudicate magis ne ponatis fratrib; offen-
diculum vel scādalum. Scādalum aut sicut dicit Dyerō.
super Mat. notat offendiculū vel ruinā quā ipactionē pe-
dis possumus dicere. Unde scandalum est factum vel di-
ctum minus rectum: prebens alicui occasionem ruine ad
similitudinem lapidis ad quem in via positum homo ipin-
git r; cadit. Maius autem aliquid videtur esse scandalum
q; offendiculum. Nam offendiculū potest esse quicquid re-
tinet seu retardat motum procedētis. scādalum autem. i.
ipactio videtur esse cum alicui disponitur ad casum. Nō
ergo debemus facti ponere offendiculum vt aliquid facia-
mus vnde impediāt pxiimus a via iusticie. Esa. 57. Aufer-
te offendiculum de via populi mei. Neq; etiam debemus
facti ponere scandalū aliquid faciēdo vnde ipse inclinatur
ad peccatum Mat. 18. Ne homini illi per quem scādalu
venit. Secūdo docet id ex quo scādalum pabatur esse fm
suam naturam siue fm se licitum. Circa qd scienduz est q;

sicut supra dictum est. apud romanos erāt quidam ex iu-
deis ad fidem cōuersi qui cibos fm legez discernebāt. alij
vero habētes fidem perfectam idifferēter oibus cibis yte-
bātur qd quidem fm se licituz erat. Unde dicit. Scio r; cō-
fido in domio iesu: q; nihil est cōmune per ipsum. Circa qd
notanduz est q; sicut dicit Dyerō. super Mat. q; populus
iudeoz partem dei se esse iactās. cōes cibos vocat quibus
omnes ytunt homines. verbi gratia suillā carnez. leporēz
r; h; cōmune igitur qd ceteris hominibus: q; r; quasi non
ens de parte dei p imundo appellatur. Ergo dicit. Ni-
hil cōmune est idēz est ac si diceret nihil imundum est. Et
hoc quidem apostolus pxiomoz dicit se scire q; ita est fm re-
rum naturam fm illud. i. thi. 4. Omnis creatura dei bona
r; nihil reyciēdum qd cuz gratiarū actione percipitur. Se-
cūdo dicit se cōfidere in christo iesu q; per ipsum nihil ē
cōe: q; s. cibi fm suam naturā numq; fuerunt imundi: vita-
bantur tamē aliquo tempore vt imundi s; legis pceptū
ppter figuraz: sed hoc christus remouit implendo omnes
figuras. Et ideo apostolus per fiduciam quā habet in do-
mino iesu asserit nihil esse cōmune vel imundum per ipm
idēz ipso hoc faciente. act. 10. Nō deus purificauit tu ne
imundum dixeris.

Tertio ostēdit quomodo hoc posset esse per accidēs illi-
citur: inquātū. s. est cōtra cōscientiam māducātis. Unde
dicit. (Dictum est q; nihil est cōmune.) S; hoc itelligēdū
est nisi ei qui erronea cōscientia estimat quid idēz aliqd
cibozū cōe esse. idēz imundū illi cōe est idēz ita est illicitū
sibi ac si esset fm se imundū. Tit. 1. Omnia munda mūdis
coinquatis autem r; infidelibus nihil mundum est. sed
inquinata est eoz mens r; cōsciētia. Et sic apparet q; aliqd
qd est fm se licitum efficitur illicitum ei qui id contra suā
cōscientiam agit: s; scia suasit erronea qd rationabiliter
accidit. Nam actus iudicantur fm voluntatem agentiaz
voluntas autem mouetur a re apprehensa. Unde in id vo-
luntas tendit qd ei vis apprehensa representat. r; fm hoc
qualificatur vel specificatur actio. Si igit; ratio alicuius
iudicet aliquid esse peccatum r; voluntas feratur in id fa-
ciendum: manifestum est q; homo habet voluntatem faci-
endi peccatuz: r; ita actio eius exterior que informatur ex
voluntate est peccatum. Et eadem rōne si aliquis estimet
id qd est veniale peccatum esse mortale peccatuz si hac cō-
scientia durante illud faciat: manifestum q; eligit peccare
mortaliter: r; ita actio eius ppter suā electionē est peccatū
mortale. Si tamē aliquis ex post facto habeat sciciētā er-
roneam per quā credat id qd est licitum a se factum fuisse
peccatū. vel qd est veniale fuisse mortale nō ppter hoc ef-
ficatur id qd est prius vel peccatū vel mortale: q; volūtas
r; actio nō iformanē ex apprehēsiōe sequēti sed ex pcedē-
ti. Dec aut; que dicta sunt dubitationē nō habēt. Sed du-
bium potest esse vtrū si aliquis habeat erroneā cōsciētiaz
vt credat esse necessarium ad salutem qd est peccatū mor-
tale: puta si aliquis estimet se peccare mortaliter nisi fureē
vel fornicē. vtrū talis cōsciētia eū liget ita. s. q; si cōtra cō-
scientiā agat mortaliter peccet. Et vī q; nō. pmo qdē q; lex
dei q; phibet fornicationē r; furtū fortius ligat q; sciciētia
Secōo q; hoc posito eēt pplexus. peccaret. n. r; fornicādo: r;
nō fornicādo. S; dicēdum est q; etiā in per se malis cōsci-
entia erronea ligat. In tñ eniz sciciētia ligat vt dictum est
inquātū ex hoc q; aliquis cōtra cōscientiam agit. sequitur
q; habeat volūtatē peccādi. r; ita si aliquis credat nō for-
nicari esse peccatū mortale dum eligit nō fornicari eligit
peccare mortaliter. r; ita mortaliter peccat. Et ad hoc etiā
facit qd h dicit aplis. Manifestum est eniz q; discernere
cibos nō necessarium ad salutez erat illis: quia nec iudeis
conuersis etiam ante diuulgationēz euangely licebat fer-

uare legalia spem ponēdo in eis quasi essent necessaria ad salutem vt aug. dicit. Et tñ aplūs h̄ dicit q̄ si quis habens cōscientiā cogentē discernere cibos q̄ est estimare aliqd eē cōe. r̄ nō discernit eos. s. abstinēdo ab eis peccat ac si mā ducaret imundum. Et ita etiā in p̄ se illicitis cōsciētia erro nea ligat. Nec obstat q̄ p̄mo obyct̄ de lege dei: q̄ idē est ligamē cōscientie etiā erronee: r̄ legis dei. Nō. n. cōscientia dicitat aliquid esse faciendū vel vitādū: nisi q̄ credit h̄ esse legem dei. Nō enīz lex nostris actib̄ applicat̄: nisi median te cōscientia nostra. Silt̄ etiā nec obstat q̄ sc̄do obyct̄. Ni hil enīz p̄hibet aliqd̄ esse p̄plexum aliquo supposito: licet nullus sit p̄plexus simpliciter. sicut sacerdos fornicari? si ue celebret missam siue nō celebret qñ debz ex officio pec cat mortaliter: nō tamē est p̄plexus simpliciter: q̄ pōt pec catum dimittere r̄ celebrare. Et silt̄ pōt aliquis cōscientiaz erroneā dimittere: r̄ a peccato abstinere. ¶ Est aut̄ adhuc alia dubitatio. Nō. n. dicit̄ scandalizare q̄ facit opus rectū licet etiā ex eo aligs sumat māz scādali. Legit̄. n. Mat. i. s. q̄ pharisei audito verbo xpi scādaliq̄ati sunt. sed nō discernere cibos est opus rectum. ergo nō est dimittendū p̄pter scādalum eius q̄ puerfam cōsciētā habz errans in fide. Nā s̄m hoc catholici deberēt abstinere a carnib̄ r̄ matri: nōio ne inde heretici scādaliq̄arent̄ s̄z erroneā cōsciētā. ¶ Sed dicēdū est q̄ aliquis scādaliq̄are aliū pōt nō soluz faciēdo aliqd̄ malum. sed etiā aliqd̄ faciēdo q̄d̄ habet speciez mali s̄m illud. i. thes. vltimo. Ab oi spē mali abstinete vos. Dicitur autē aliquid habere speciē mali dupliciter. p̄mo videlicet s̄m opinionēz eoz q̄ qui sunt ab ecclesia p̄cisi. Secundo s̄m opinionē eoz q̄ ad huc ab ecclesia tolerant̄. In firmi autē in fide estimātes legalia esse obseruāda adhuc tolerabant̄ ab ecclesia ante euāgely diuulgationem. Et iō nō erat comedēdū eoz scādalo de cibis in lege p̄hibitis. Heretici autē nō tolerantur ab ecclesia: r̄ ideo de eis nō est similis ratio.

¶ Deide cū dicit. (Si enīz p̄pter cibum r̄c.) Manifestat q̄d̄ dixerat. Et p̄mo p̄mū. s. q̄ nō sit ponēdū scādalu fratrib̄. Secūdo secūdū r̄ tertiu: quō. s. sit aliquid cōe ibi. (Dia q̄ dem mūda sunt r̄c.) Circa p̄mū ponit quatuor rōnes quarū p̄ma sumitur ex parte charitatis dices. Si enim frater tuus cōristatur de hoc q̄ reputat te peccare p̄pter cibum quē tu comedis: quē ipse reputat imundū: iam nō s̄m cha ritatem ambulas s̄m quā aliquis p̄rimus suū diligit sicut seipsum. Et ita vitat eius cōristationē r̄ nō p̄fert cibum quieti fratris: q̄ vt dicitur. i. corin. i. s. Charitas nō querit q̄ sua sunt. Secūda rōnem ponit ibi. (Noli cibo tuo r̄c.) Que sumitur ex parte mortis xpi. videt enim pax appreciare mortem xpi qui p̄ cibo fructum eius euacuare nō reusatur. Unde dicit. Noli cibo tuo quē tu. s. idifferēter comedis nō discernēdo cibos illū perdere idest scādaliq̄are: pro quo idest p̄ cuius salute xpus mortuus est. i. pe. 3. Christ̄ semel mortuus est iustus p̄ iniustis. Dicit autem illuz per di qui scādaliq̄atur: q̄ scādalum passiuus sine peccato scād aliq̄ati esse nō pōt. Ille enīz scādaliq̄atur qui occasionem sumit ruine. i. cori. 8. Peribit infirmus in tua cōsciētia fra ter: p̄ quo xps mortuus est. Tertiā ratiōnem ponit ibi. (Nō ergo blasphemetur r̄c.) Que sumitur ex donis spiritualis gratie. Et primo ostendit incōueniens q̄d̄ sequitur contra h̄s dona ex eo q̄ alios scādaliq̄amus. Secūdo manifestat q̄d̄ dixerat ibi. (Nō enim r̄c.) Tertio infert conclusionēz intentaz ibi. (Itaq̄ que pacis sunt sectemur r̄c.) Circa p̄imum cōsiderandum est q̄ ex hoc q̄ aliqui idifferēter ci bis vtēbantur in primitina ecclesia cūz scādalo infirmoz hoc incōueniēz sequebat̄ q̄ infirmi fidem xpi blasphemab ant dicentes eam voracitatem ciboz iducere cōtra legis mandatum. Et iō aplūs dicit. ex quo per dñm iesum factū ē

q̄d̄ nihil est cōe. nō ergo bonum nostrum idest fides vt gra tia xpi per quā libertatem a cerimonys cōsecuti estis blas phemetur ab infirmis dicētib̄: eā gule hominum indulgere. Jac. 2. Ipsi blasphemāt nomē bonū q̄d̄ iuocātū ē sup̄ vos. de hoc bono vt in. ps. Mibi adherere deo bonū est. ¶ Deide cū dicit. (Nō enīz r̄c.) Manifestat q̄d̄ dixerat. s. i quo bonū nostz cōsistat. r̄ p̄mo ofidit i quo nō cōsistat dices. Nō. n. ē regnū dei esca r̄ potus. Regnū autē dei vt hic id p̄ q̄d̄ deus regnat in nobis: r̄ p̄ q̄d̄ ad regnū ipsi puenim̄. de quo d̄r Mat. 6. Adueniat regnū tuū. Et Mich. 4. Regna bit dñs sup̄ oēs in mōte syon. Deo autē iungimur r̄ subdi mur p̄ iteriorē itellectū r̄ affectum vt d̄r Jo. 4. Spiritus ē deus r̄ eos q̄ adorāt eum in spiritu r̄ veritate adorare opz. Et inde ē q̄ regnū dei p̄ncipaliter cōsiderat̄ s̄m interiora hominis nō s̄m exteriora. Vñ dicit̄ Luc. 17. Regnū dei in tra vos est. Ea vero q̄ sunt exteriora ad corpus pertinentia in tñ ad regnū dei pertinent quāntum per ea ordinat̄ vel deordinat̄ iterior affectus s̄m ea in q̄bus p̄ncipaliter cōsi stit regnū dei. Et ideo cum esca r̄ potus ad corpus perti neant ipsa s̄m se nō pertinent ad regnū dei nisi s̄m q̄ eis vtimur vel ab eis abstinemus. Unde dicitur. i. cori. 8. Esca aut nos nō cōmedat deo. Neq̄ enim si non māducauerim us deficiemus: neq̄ si māducauerimus abundabimus. ¶ Pertinet tñ vsus vel abstinentia esca r̄ potus ad regnū dei quāntum affectus hominis circa hoc ordinat̄ vel deordiatur. Unde aug. dicit in libro de questiōibus euāgely. r̄ ha betur hic in glo. Justificat̄ sapiētia a filys suis q̄ intelligūt nō in abstinēdo nec in māducādo esse iusticiam: sed in eq̄ nimitate tolerandi inopiam r̄ in tēperātia nō se corūpedi per abūdātiā atq̄ importunitatē sumēdi. Nō enīz itereft questio vt in glo. dicit̄ qd̄ alimētoz vel cōtum quis accipi at: dūmodo id faciat p̄ congruētia hominū cum q̄bus viuūt r̄ psone sue r̄ p̄ valitudis sue necessitate: sed quāta facultate r̄ seueritate animi careat his. vel cum opz vel cū necesse ē his carere. Sc̄do ofidit i quo cōsistat bonū nostz q̄d̄ regnū di vocat dices. S̄z regnū dei ē iusticia r̄ pax r̄ gaudiū i spi ritu sancto. Ut iusticia referat̄ ad exteriora opa q̄d̄ homo vnicuiq̄ reddit q̄d̄ suū ē ad voluntatē h̄s opa faciēdi vt dicitur Mat. 6. p̄mū querite regnū dei r̄ iusticiā eius. Pax autem referat̄ ad effectus iusticie. Per h. n. pax maxie p̄turbatur q̄ vnus hō nō exhibet alteri q̄d̄ ei debz. Vñ d̄r Esa. 32. Opus iusticie pax. Gaudiū autē referēduz ē ad modum quo sunt iusticie opa p̄ficiēda. vt. n. dicit p̄hūs in p̄mo ethi corz. Nō ē iustus q̄ nō gaudet iusta opatiōe. Vñ r̄ in. ps. d̄r Seruite dño in leticia. Cām autē huius gaudy exp̄mit dices In spiritu sancto. Est. n. spiritus sanctus quo charitas dei diffundit̄ in nobis vt d̄r supra. 5. Illud. n. ē gaudiū in spi ritu sancto q̄d̄ charitas parit. puta cū aligs gaudet de bonis dei r̄ p̄rimoz. Unde. i. cori. 13. d̄r q̄ charitas nō gaudet sup per iniquitate cōgaudet aut veritati. Et gal. 5. d̄r. Fruct̄ autē spūs ē charitas gaudiū. pax. Dec autē tria q̄ hic tangunt im perfecte q̄d̄ in hac vita habentur: perfecte autē q̄n sancti possidebunt regnū dei sibi paratum vt dicitur Mat. 2. Ibi erit perfecta iusticia absq̄ oī peccato. Esa. 6. Populus tuus oēs iusti. Ibi erit pax absq̄ oī perturbatione timoris Esa. 32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie. Ibi erit gaudiū. Esa. 35. Gaudiū r̄ leticiā obtinebunt r̄ fugiet dolo: r̄ gemitus. Tertio probat q̄d̄ dixerat. s. q̄ in his regnū dei consistit. Ille enī hō videtur ad regnū dei pertinere qui placet deo r̄ a sanctis hominibus approbatur. sed hoc illi cōtingit in quo inueni tur iusticia pax r̄ gaudiū. ḡ i his ē regnū dei. Dic ḡ. dicit̄ ē q̄ regnū dei ē iustitia pax r̄ gaudiū in spū sc̄to. Qui ḡ in h̄ seruit christo qui est rex huius regni s̄m illud Col. 1. Trāstulit nos in regnū filij dilectionis sue vt. s. viuat in iusti

Charitatis
L. l. oris xpi
Cōe spūs
Pacis diuini opis

scādalu s̄m nō est ponēdū rōne

via pace et spirituali gaudio placet deo qui est huius regni actor. Sap. 4. Placēs deo factus dilectus. Et pbatus est hominib⁹ idest ab eis approbat⁹ q sunt hui⁹ regni p̄ticipes Ecc. 31. Qui pbatus ē in illo et p̄fectus iuētus est.

Deinde cum dicit. (Itaq; rē.) Infert admonitionē iten tam dicens. Ex quo regnū dei p̄sistit in iusticia pace: et spiri tuali gaudio itaq; vt ad regnū dei p̄tinere possimus secte mur ea que pacis sunt. i. ea studeamus adimplere per que xpianoꝝ pacem p̄seruem⁹. Heb. 12. Pacem sequimini et san ctimoniam rē. Custodiam⁹ iuicem ea q sunt edificationis idest ea p que iuicē nos edificemus idest bonū p̄seruem⁹ et in meli⁹ puocemur. i. cor. 4. Ad edificationē ecclesie q̄ri te vt abūdetis. Qd̄ qdē fiet si i iusticia et spūali gaudio vixe rimus. (Quartā rōnem ponit ibi. (Noli p̄pter escā rē.) Que sumit ex reuerētia diuinorū opoz q̄b⁹ reuerētie de bēmus vt ea que deus operat nō debeamus destruere pp aliq̄d cōmodū corporale. Et hoc ē qd̄ dicit. Noli pp escā q ad corpus vtilitatem p̄tinet destruere opus dei. Qd̄ qdem nō itelligit de quocūq; dei opere. Nā oīa q̄ in cibū homis veniūt dei opera sunt sicut terre nascētia et aīaluz carnes q̄ sunt hoībus in cibuz a deo p̄cessa vt p̄3. gen. p̄mo 2. 9. Sz̄ itelligitur de opere gratie qd̄ in nobis ipse spūaliter operat. p̄bif. 2. deus. n. ē q̄ operat in nobis velle et p̄ficere p̄ bona volūtate. Hoc igit opus dei nō debem⁹ in p̄ximo destruere pp escā nostra: sicut facere videbant illi q̄ turbatione et scandalo p̄ximoꝝ indifferētib⁹ vtebantur.

Lectio.

III.

Munda quidem munda sunt sed malū est homini qui per offendiculum mā ducat. Bonum est nō māducare car nem et nō bibere vinum: neq; in quo frater tuus offenditur aut scandaliza tur aut infirmatur. Tu fidem quam habes pe nes temetipsum habe coram deo. Beatus qui nō iudicat semetipsum in eo qd̄ probat. qui aut̄ discernit: si māducaverit damnatus est: qz non ex fide. omne autē qd̄ nō est ex fide peccatū est.

Postq; apostolus posuit rōnez ad ostēdendū q nō debe mus cum scādalo p̄ximoꝝ idifferēter sumere oīa: hic ostē dit qualiter aliqui cibi possunt esse mūdi et imūdi. et circa hoc duo facit. Primo pponit q̄ sunt munda ex sua natura dicēs. Oīa qdē q̄. s. ad escam hoīs pertinere possunt mūda sunt. s. ex sui natura qz ex sui nā nō habēt q̄ aīam hoīs inq̄ nent s̄m illud Mat. 15. Nō. n. oē qd̄ irat in os coīgnat ho minem. i. thi. 4. Omnis creatura dei bona. Dicebant autē in lege quedā imūda nō natura sed significatione vt patet leuit. 11. Sed et hāc imūditatem xp̄us remouit implēdo ve teris legis figuras. Unde dictuz est petro act. 10. Qd̄ deus purificauit tu ne cōe dixeris. idest imūdum. Secūdo ibi. (Sed malum est homini rē.) Ostēdit qualiter aliquis ci bus homini possit fieri imūdus vt. s. ex eius esu s̄m aīam iquinet. qd̄ quidem ostendit fieri dupliciter. Primo ex eo q̄ aliquis cibum quēcūq; cum scādalo p̄ximoꝝ māducatur Secūdo ex eo q̄ cōtra p̄scientiā māducatur ibi. (Beatus q nō iudicat rē.) Circa p̄mum tria facit. Primo ostendit qd̄ circa esum ciboz sit malum dicēs. Licet oīa ex sui natura sint mūda: sed tñ malum est homini q māducatur quēcūq; cibum p̄ offendiculū. idest cum cōfusiōe et scādalo p̄ximo rū Mat. 19. Ne homini illi per quē scādalum venit. Secū do ostēdit quid circa hō vsum ciboz sit bonum dicēs. Bo num est nō māducare carnem et nō bibere vinum. quozuz p̄mū precipuz esse videtur iter cibos. 2^m iter potus. Et

ab his quidem abstinere ponit bonū esse. vel p̄pter carnis cōcupiscētia edomādā s̄m illud eph. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria: Vel etiā vt homo reddat abiliōz ad spiritualia cōtemplāda s̄m illud Ecc. 2. Logitavi a vino abstrahere carnem meam vt animū meū trāsferrē ad sapi entiam. Sed hoc nō itendit hic ap̄lus dicere: sed q̄ bonuz est his nō vt cum scādalo p̄ximoꝝ. qd̄ qdem apparet ex hoc qd̄ subdit. Neq; in quo frater tuus offendit rē. Quasi dicat. Nō solum dico de vino et carnibus q̄ bonum est eis nō vt: sed quocūq; alio cibo frater tuus offendit. idest tur batur cōtra te quasi illicite agentē per qd̄ pax eius pertur batur aut scādalicatur: idest ad casum peccati puocat pp qd̄ leditur eius iusticia aut ifirmat. i. saltem in dubitatio nem venit vtrū hoc qd̄ agit sit licituz p̄ qd̄ eius spirituale gaudiū diminuit. Unde et ipse ap̄lus dicit. i. cor. 8. Si escā scādalicat fratrē meū nō māducabo carnē i eternū ne fra trem meū scādalicē. Sz̄ cū licitū sit his cibis vt si ē ab his abstinēdū pp hō q̄ vitet scādalu p̄ximoꝝ vt pari rōne q̄ ab oīb⁹ licitis q̄ nō sunt necessaria ad salutē sicut sunt ne cessaria iusticia pax et spirituale gaudiū sit pp p̄ximoꝝ scā dalum abstinēdū. Et ita vt q̄ homini nō liceat sua repete re cū scādalo p̄ximi. Sz̄ dicēdū ē q̄ si scādalu ex ifirmita te vel ex ignorātia pueniat eoz q̄ pp hō scādalicat ad vitā dum hoc scādalu debet hō a licitis abstinere si nō sunt ne cessaria ad salutem. Hoc. n. est scādalu pusilloꝝ qd̄ dñs vi tari iubet Mat. 18. Videte ne cōdemnetis vnū ex his pu fillis. Si vero hō scādalu ex malicia pueniat eoz q̄ scāda licantur tale scādalu est quasi phariseoz: qd̄ dñs Mat. 15. docuit esse p̄tēdū. Unde ad vitādū hō scādalu nō opz a licitis abstinere. Sed tñ circa scādalu pusilloꝝ attēden dum est q̄ pp illud vitādū tenet hō vsum licitorū differre quousq; reddita rōne hoc scādalu amoueri possit. Si vero rōne reddita adhuc scādalu maneat: iam nō vt ex ignorā tia vel ex ifirmitate pcedere: sed ex malitia: et sic iā p̄tine bit ad scādalu phariseoz. Tertio excludit quādā excusa tionem. Possit. n. aliquis dicere. Licet p̄ximus scādalicē tur de hoc q̄ idifferēter ego cibis vtor tñ ad ostēsiōne mee fidei p̄ quā certū est hoc mihi licere volo idifferēter cibis vt. Sed hāc respōsiōne excludēs ap̄ls dicit. Tu q. s. idiffe reter cibis vteris fidem habes rectā apud temetipsum p̄ quā cōstat licituz esse his cibis vt. Bona qdē et laudabilis est fides ista. s. habe eā in occulto corā deo cui talis fides placet. Ecc. 1. Beneplacitū ē deo fides et māsuētudo. Quā si dicat. Nō opz q̄ fidē istā manifestes p̄ operis executio nez vbi hō sit cū scādalo p̄xioꝝ. Sz̄ vt esse qd̄ dī supra .io. Corde credit ad iusticiā ore aut cōfessio fit ad salutem. Nō q̄ videt q̄ sufficiat corde solū corā deo fidem habere sed opz hō fidem p̄ximo manifestare cōfiteō. Dicēduz ē aut q̄ eoz que sunt fidei qd̄dam sunt q̄ nō sunt p̄fecte p̄ ec clesiam manifestata sicut in p̄mitina ecclesia nōdū erat p̄ fecte declaratum apud homines q̄ illi q̄ erāt ex iudeis cō uersi nō tenerent legalia obseruare. et sicut tēpore aug. nō dum erat p̄ ecclesiam declaratū q̄ aīa nō esset ex traduce Unde in hō sufficit homini q̄ fidem habeat corā deo. nec opz q̄ fidem suam p̄palet cum scādalo p̄ximoꝝ nisi forte apud eos qui habent de fide determinare. Quedam vero sunt ad fidem pertinētiaper ecclesiam determinata. et i ta libus nō sufficit fidem habere coram deo. sed opz q̄ corāz p̄ximo fidem quis cōfiteat q̄tūcūq; ex hoc aliquis. scāda licetur. qz veritas doctrine nō est dimittēda p̄pter scāda lum. sicut nec x̄ps veritatem sue doctrine p̄pter scādalu phariseoz dimisit. vt habetur Mat. 15. Sciendum etiam q̄ licet circa talia oporteat q̄ homo fidem suā manifestet confessione verborum: non tamen opz q̄ eam manifestet executione operis: sicut si aliquis tenet fidē vti matrimo

Ad romanos

nio esse licitum nõ requiritur ab eo q̄ matrimonio vtatur ad fidei sue manifestationẽ. Et sic etiã nõ regrebat̄ ab eis q̄ rectã fidẽ habebãt q̄ fidẽ suã vsu ciboz̄ manifestarent. Poterãt. n. manifestare verboten? p̄fitẽdo.

Deinde cum dicit. (Beatus q̄ nõ iudicat r̄c.) Ostendit quomodo ciboz̄ vsus efficitur aliquibus imudus ex eo q̄ est cõtra cõscientiam. Et circa hoc tria facit. Primo ostendit quid circa hoc sit bonum. vt. s. de eo q̄d homo facit non habeat cõscientiam remordentem. Unde dicit. Beatus q̄ nõ iudicat semetipsum. idest cuius conscientia eum nõ reprehendit vel condemnat in eo q̄d probat. idest approbat esse faciendum. Sed hoc est intelligẽdum si recta fide ap̄probat esse aliquid faciendum. Si autẽ falsa opinione ap̄probat aliquid esse faciendum. puta si arbitratur obsequium se prestare deo de eo q̄ discipulos christi interficit. vt dicitur Jobã. i. 6. Non excusatur ex eo q̄ circa hoc non iudicat semetipsum. imo beatior esset si circa hoc eum conscientia reprehenderet. in quantum per hoc a peccato magis phiberetur. Sed in his que sunt licita est intelligẽdum q̄ hic apostolus dicit. Hoc enim ad gloriã hominis p̄tinet q̄ eum sua cõscientia nõ reprehendat. z. cori. i. Gloria nostra hec est testimonium cõscientie nostre. Job. z. 7. Neq̄ eniz reprehendit me cor meũ in omni vita mea. **S**cundo ostendit quid circa hoc sit malum. vt. s. contra conscientia agat. Unde dicit. (Qui autẽ discernit.) idest q̄ habet opinionem falsam q̄ oportuit cibos discernere. si manducauerit. s. cibos. quos reputat eẽ illicitos. damnatus est ex hoc q̄ quantum in ipso est habet voluntatem faciendi q̄d est illicitum. z. sic delinquit p̄prio iudicio cõdemnatus vt dicitur Titum. 3. **T**ertio assignat causam eius q̄ dixerat dicens. (Quia nõ ex fide.) Ideo. s. cõdenatus est. Potest autem hic fides dupliciter accipi. Uno modo de fide que est virtus. Alio modo fm̄ q̄ fides dicitur conscientia. Et he due acceptiones nõ differunt nisi fm̄ differentiam particularis z. vniuersalis. Id enim q̄d vniuersaliter fide tenemus. puta vsum cibozum esse licitum vel illicitum. cõscientia applicat ad opus q̄d est factum vel faciendũ. Dicitur ergo. Ideo eum qui manducat z. discernit esse cõdenatum. qz hec nõ est ex fide imo est contra fidem. idest cõtra veritatem fidei z. cõtra cõscientiam facientis. Heb. ii. Sine fide impossibile est placere deo. Et q̄ hec sit sufficiens causa cõdemnationis. ostendit subdẽs. Qd aut q̄d nõ est ex fide peccatũ est. Ex quo videt̄ q̄ sicut d̄r in glo. ois vita ifideliũ peccatũ sit. sicut ois vita fidelium eẽ meritoria iquãtuz ad dei gliaz ordinãt̄. s. illud. i. cori. io. Siue mãducatis siue bibitis siue aliqd aliud facitis. oia in glia dei facite. Sz dicẽdum eẽ q̄ aliter se habet fidelis ad bonuz z. ifidelis ad malum. Nam in hoie qui habet fidẽ formatã nihil eẽ damnationis vt supra. s. dicitur eẽ. Sed in hoie ifideli cum infidelitate est bonũ nature. Et ideo cũ aliqs ifidelis ex dictamine rationis aliqd bonũ facit nõ referendo ad malũ finẽ nõ peccat. Nõ tñ opus eius est meritorium. qz nõ est gratia informatum. z. hoc est q̄d in glo. dicitur. Nihil bonum est sine sumo bono idest nullũ bonũ meritorium est sine gratia dei. z. vbi deest agnitio vite eterne z. icõmutabilis veritatis. que. s. est per fidem. falsa virtus est in optimis moribus inquantũ. s. nõ refertur ad fidem beatitudinis eterne. Cũ vò hõ ifidelis aliqd agit ex eo q̄ ifidelis eẽ manifestũ eẽ q̄ peccat. Unde in glo. d̄r. Opus omne q̄d nõ est ex fide peccatũ est. sic est intelligẽdũ. Omne q̄d est cõtra fidem vel contra cõscientia peccatũ est. z. si ex genere sup bonũ eẽ videatur. puta si paganus ad honorem suoz̄ deoz̄ virginitatem seruet vl̄ elemofynã det. hoc ipso peccat. Tit. i. Loingnatis z. infidelibus nihil mundũ est. sed inquinatẽ sunt eozum z. mens z. cõscientia.

CAP. XV.

Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmozum sustinere. z. nõ nobis placere. Unusquisq̄ vřz primo suo placeat in bonũ. ad edificationez. Etenim x̄ps nõ sibi placuit. sed sicut scriptum est. Impro-

peria improperãtium tibi ceciderũt super me. Quẽsiq̄ eniz scripta sunt ad nostrã doctrinã scripta sunt. vt per patientiam z. consolationez scripturarũ spez habeamus. Deus autẽ patientie z. solatiũ det vobis idipsuz sapere i alteruz fm̄ iesum christuz. vt vnanimẽs vno ore honorificetis deuz z. patrem domini nostri iesu x̄pi. Propter q̄d suscipite inuicem sicut z. christus suscepit vos in honorem dei. Bico enim christum iesum ministrũ fuisse circũcisionis p̄pter veritatem dei ad confirmandas p̄missiones patrum. gentes autẽ super misericordia bonoz̄ re deum sicut scriptum est. Propterea confitebor tibi in gentibus domine. z. nomini tuo cantabo. Et iterum dicit. Letamini gentes cuz plebe eius. Et iterum. Laudate oẽs gentes dominum. z. magnificate eũ omnes populi. Et rursum esaias ait. Et erit radix iesse z. qui exurget regere gentes. in euz gentes sperabunt. Deus autem spei repleat vos oĩ gaudio z. pace in credẽdo vt abundetis in spe z. vřtute spiritus sancti.

Supra aplus docuit q̄ maiores debẽt scãdala ifirmozum vitare. h̄ docet q̄ maiores debẽt eẽ ifirmitates minozum sustinere. Et circa h̄ duo facit. Primo p̄ponit admonitionẽ scõdo manifestat eã ibi. (Unusq̄q̄ nřz r̄c.) Ista admonitio duo p̄tinet. quoz̄ p̄mũ p̄tinet ad exteriorẽ actũ. Unũ dicit. Nõ solũ debem̄ scãdala ifirmozum vitare. sz etiã nos q̄ sum̄ firmiores i fide debem̄ sustinere imbecillitatẽ ifirmozum. Sicut. n. in mali edificio eligim̄ aliq̄ firmiora ad sustinẽdũ totũ edificij p̄dus. q̄d ex fragiliori mã supponit. sic sunt fundamẽta z. colũne. ita eẽ in spũali eccl̄ie edificio nõ solũ eligim̄. sz effulcim̄ aliq̄ firmiores vt sustineãt p̄dus alioz. Unũ in. ps. d̄r. Ego z. firmamũ colũnas ei. Et gal. 6. Alter alteri onera portate. Sustinet autẽ firmiores imbecillitates ifirmozum dũ eoz defectu patienter ferũt z. p̄ posse subleuare nitunt̄. Scõz aut p̄tinet ad interiorẽ itationẽ. Unũ d̄r. Et nõ debem̄ nobis placere. ita. s. vt semp illud velim̄ imple ri q̄d nobis placet z. que sunt nobis vřtilia. i. cori. io. Sicut z. ego per omnia omnibus placeo.

Deinde cũ dicit. (Unusq̄q̄ vřm r̄c.) Manifestat p̄positã admonitionẽ z. p̄mo q̄tũ ad scõdãz p̄tẽ. Scõdo q̄tũ ad p̄mã ibi. (Propter q̄d suscipite inuicẽz r̄c.) Circa p̄mũ duo facit. p̄rio exponit q̄d dixerat. Scõdo r̄onẽ iducit ibi. (Etenim x̄ps nõ sibi r̄c.) Dicit q̄ p̄mo. Ita dictũ eẽ q̄ nos nõ debem̄ nobis placere. Et h̄ qd eẽ qz vnusq̄q̄ nostruz q̄ sum̄ firmiores dz placere p̄rio suo ifirmo. i. cõdescẽdere ei in his q̄ ei placet. nõ tñ in his q̄ mala sunt. sicut Esa. 3. qdã regrũt. Loquimini nobis placẽtia r̄c. Et iõ subdit. In bonũ. Silt̄ etiã nõ debem̄ itẽdere vt hoib̄ placeam̄ p̄p humanũ fauorez vel gliaz. cũ i. ps. dicat̄. De dissipauit ossa eoz q̄ hoib̄ placet. Sz ad honorez dei z. vřtilitatẽ p̄rio. Unũ subdit. Ad edificationẽ. i. p̄p h̄ q̄ alioz volũtati p̄descẽdẽtes ipsi edi-